

תלמוד תורה יטב לב דרבינו יואל מסאטמאר

בהתייסדות ב"ק מרן רבינו הקוה"ט זיעעבני"א - בנשיאות ב"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א
קרית יואל - בני ברק

אויפער תורה קוויאל

פרשת חקת

כיתה ו' (א-ב)

הר"ר מרדכי מנחם שווארץ הי"ו
הר"ר יואל וויינבערגער הי"ו

חידו"ת לפרשת חקת

וירם משה את ידו ויך את הסלע וגו'.

לכאורה המלות וירם משה את ידו יתירות נינהו, ונראה עפ"י דברי הרה"ק הרבי ר' מענדל מרימנוב זי"ע בהפסוק בהעקידה וישלח אברהם את ידו ויקח את המאכלת, דלכן אמר הכתוב וישלח את ידו, כי אברהם היה מקודש מאוד עד שאבריו רצו ועשו את המצוות מאליהן מבלי שיצטרך אברהם להשקיע כח בעשיית המצוות, אך כאן לא רצו ידיו לשחוט את יצחק מאליהן, כי באמת לא נצטוו לשחטו אלא והעלהו שם לעולה כמו שאמרו חז"ל העלהו ואסקהו, ולכן היה צריך להשתדל ולהתאמץ לשלוח את ידו בכדי ליקח את מאכלת השחיטה, וכמו כן יש לפרש כאן, כי גם משה היה מקודש כאברהם באבריו, ומכיון שלא נצטוו להכות את הסלע, לכן היה צריך להרים את ידו בעמל ובכח מיוחד כדי להכות את הסלע, כי היד לא רצתה לעשות כן מאליה.

(דברי שאול)

אתה ידעת את כל התלאה אשר מצאתנו

וגו' וירעו לנו מצרים ולאבותינו. קשה מאין ידע משה בוודאות שאדום יודע על אודות

תלאות ישראל, וגם למה אמר וירעו לנו המצרים ולאבותינו, שפירש רש"י שהאבות מצטערים בקבר בצרת בניהם, מה איכפת לו לעשו דבר זה, ונראה דהנה בטרם נולדו יעקב ועשו נאמר לרבקה שני גוים בבטןך ולאום מלאום יאמץ, והיינו כשזה קם זה נופל, כאמרם לא נתמלאה צור אלא מחורבנה של ירושלים, ולכן אמר לו משה דמגדולתך ושלוותך תוכל לידע את כל התלאה אשר מצאתנו, דכיון שאתה קמת בשלוח נפלנו אנחנו בצרות, אך אף שאתה זכית בהרמת קרן ההצלחה, אעפ"כ לא שמחו אבותינו בקברם על הצלחת בניהם עשו, משום שכבר אמר הקב"ה לאברהם כי ביצחק יקרא לך זרע, ולא כל יצחק, כי עשו לא נחשב לזרע אברהם ויצחק, ולכן לא שמחו האבות בגדולתך, אלא רק צער היה להם מצרותינו, ומכאן שאין אתה נחשב לבניהם, אין לך טענה ותביעה על ירושת הארץ עד שלא תרשה אותנו לעבור דרך ארצך להכנס לארץ מבלי לשתף אותך בקנין הארץ, כי אין לך דין ירושה מהאבות, על כן נעברה נא בארצך, כי אין לך טענה ומענה.

(חתם סופר)

תלמוד תורה יטב לב דרבינו יואל מסאטמאר

בהתייחסות כ"ס מרן רבינו הקוה"ט זיעענדיג - בנשיאות כ"ס מרן רבינו הגה"ס שליט"א

קרית יואל - בני ברק

בס"ד

היצה"ר "מה טעם יש בה" מה רב ועמוק היא טעמה של מצוה זו אשר קיימת, כדי להביאו לידי גאווה, על כן יתן האדם מישראל אל לבו תמיד נגד היצה"ר ולפני המצוה יאמר לנפשו גזירה היא מלפני, מצוה הוא מהשי"ת וחייב אני לקיימה, ואחרי שקיים המצוה עליו להסיח דעתו מן המצוה ולא יהרהר אחריה ויחשוב כאילו לא עשה שום מצוה "אין לך רשות להרהר אחריה. (דברי מאיר)

זאת חוקת התורה. פירוש רש"י ז"ל לפי שהשטן ואומע"ה מונין את ישראל מה המצוה הזאת ומה טעם יש בה, לפיכך כתב בה חוקה, גזירה היא מלפני ואין לך רשות להרהר אחריה, ואמר הרה"ק ר' מאיר מפרעמישלאן זי"ע כי בשעה שאדם מישראל בא לקיים מצוה, אומר לו השטן היינו היצה"ר "מה המצוה הזאת" אין זה מצוה כלל, ואילו לאחר שנתגבר על היצה"ר וקיים את המצוה, שוב אומר לו

זאת התורה אדם כי ימות באוהל

אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה (גיטין נז.). לכאורה איז שווער, די גמרא זאגט אין מס' יומא (דף פה.) אויפן פסוק (פ' אחרי) "וחי בהם", "ולא שימות בהם".

מ'קען דאס פארשטיין מיט דעם הסבר, א מענטש דארף כסדר אויסנוצן יעדע מינוט אויף תורה און עבודת ה', דעריבער דארף זיין טייער יעדן טאג וואס ער איז אויף דער וועלט, ווייל נאכדעם וועט איהם שוין גארנישט העלפן, ער וועט נישט קענען צוריק קומען אויף דער וועלט דאס מתקן זיין.

ווי דער פרקי דרבי אליעזר זאגט, אז אין דעם טאג וואס ריש לקיש איז נסתלק געווארן זענען אויך געשטארבן די גזלנים מיט וועלכע ער האט זיך צוטיילט, ווען זיי האבן געזעהן אין הימל דעם גרויסן כבוד וואס מ'געבט איהם אין גן עדן העליון, און ווי זיי ווערן געשטויסן מדחי אל דחי, האבן זיי

געפרעגט, ער איז דאך געווען מיט אונז, פארוואס איז ער יעצט אנדערש?

האט מען זיי געענטפערט, ער האט עוסק געווען בתורה און מצוות מיט מעשים טובים, האבן זיי זיך געבעטן, געבט אונז נאכאמאל די געלעגנהייט, און מיר וועלן נאר עוסק זיין בתורה, האט מען זיי געענטפערט, עס איז שוין צו שפעט.

דאס זאגט די פסוק, "זאת התורה" כדי דו זאלסט קענען עוסק זיין בתורה, דארף זיך דיר דאכטן "אדם כי ימות באוהל", ווי איינער וואס וויל צוריק קומען, וויפיל וואלט ער זיך געלאזט קאסטן דערויף?

זאגט די גמרא "אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה", ער טראכט כסדר פון מיתה, און אז נאר יעצט האט ער די געלעגנהייט צו לערנען, דעמאלטס איז טאקע "וחי בהם", זיין גאנצע חיות וועט זיין נאר אין די תורה הקדושה.

(תפארת שלמה)

10 טעמים בענין שגגת משה שלכן לא נכנס לארץ

- (א) **רש"י** - כי היה לו למשה לדבר אל הסלע, והוא הכה.
- (ב) **אבן עזרא** - שבשביל מריבת העדה לא דיברו אלא הכו, וכשלא נתן מימיו, הכו פעם נוספת, וזו היתה שגגת משה.
- (ג) **ר"מ הכהן** (הובא באבן עזרא) - דהקב"ה הקפיד על שאמר להם משה שאינו יכול להוציא מסלע מים, אבל הם הבינו שאמר שהקב"ה אינו יכול להוציא.
- (ד) (הובא באבן עזרא) **שיטה זו** - דמשה נתן מכה שני' מיד אחר מכה ראשונה, ואם היה ממתין היה יוצא מים מיד לאחר הכאה ראשונה.
- (ה) (הובא באבן עזרא) **שיטה זו** - דהקב"ה הקפיד על שלא אמרו שירה, כמו שאמרו שירה על הים.
- (ו) (הובא באבן עזרא) **שיטה זו** - למה אמר לישראל בלשון זלזול "שמעו נא המורים", ואין ראוי לאיש חסיד כמשה לזלזל בבני אברהם יצחק ויעקב.
- (ז) **הרמב"ם** - שבני ישראל חשבו שכמו שמשה כעס עליהם, כמו כן הקב"ה בכעס על ישראל - אשר לא כן היה.
- (ח) **רבינו חננאל והרמב"ן** - הקב"ה הקפיד על שאמר "נוציא" לכם מים, ולא אמר "יוציא" לכם מים, וטעו ישראל שמשה מוציא מים בחכמתו.
- (ט) **הר"י אלבו בספר העיקרים** - הפגם היה שמשה ואהרן לא הוציאו מים מעצמן, מחמת שחששו שלא יצא, וזה מורה על מיעוט הבטחון.
- (י) **בעל מעשה השם** - כי בני ישראל ביקשו שיוציא להם מים ממקום אחר ומשה לא רצה לדבר לאותו סלע שהם רצו, ומתוך כעס השליך את המטה - לא לשם הכאה - ובדרך מקרה הכה המטה בסלע, ונתמעט כבודו יתברך.